

Valtiovarainvaliokunta

Asia: Valtiontalouden tarkastusviraston erilliskertomus eduskunnalle: Finanssipolitiikan tarkastuksen ja valvonnan raportti 2014

Roope Uusitalo

Talouspolitiikan arviointineuvosto

Valtiontalouden tarkastusvirasto (VTV) on jättänyt eduskunnalle erilliskertomuksen finanssipolitiikan tarkastuksesta. VTV:n mukaan hallituksen vuosikertomuksessa esitetty arvio kehysten alittumisesta vuonna 2013 on oikea. VTV toteaa myös että kehysten ulkopuoliset menot ovat pysyneet vakaana johtuen toisensa kumoavista suhdanneluonteisten menojen kasvusta ja poikkeuksellisen matalasta korkotasosta.

VTV toteaa Suomen noudattaneen vakaus- ja kasvusopimusta vuoden 2013, mutta varoittaa että vuonna 2014 saattaa keskipitkän aikavälin tasapainotavoite -0,5% BKT:sta rikkoutua tavalla, joka voi johtaa Komission varoitukseen ja tarpeeseen tehdä korjaavia toimia. VTV korostaa pitkän aikavälin julkisen talouden haasteita ja kiinnittää huomiota rakenteellisten uudistusten tarpeellisuuteen.

Kehysten sekä vakaus- ja kasvusopimuksen noudattamisen valvonta kuuluu tarkastusviraston tehtäviin. Talouspolitiikan arviointineuvosto ei näihin ota suoraan kantaa vaan arvioi talouspolitiikan tavoitteenasettelun ja tavoitteisiin pääsemiseksi valittujen keinojen tarkoituksenmukaisuutta. Talouspolitiikan arviointineuvosto ottaa harjoitettuun talouspolitiikkaan kantaa lähinnä vuosittain ilmestyvässä raportissa. Vuotta 2014 koskeva raportti ilmestyy tammikuussa 2015.

Arviointineuvosto ottaa kantaa sekä yleiseen finanssipolitiikkaan että yksittäisiin päätöksiin ja niiden perusteluihin. Ensimmäisessä raportissa erityisen mielenkiinnon kohteena tulevat olemaan hallituksen rakennepoliittiseen ohjelmaan kuuluvat toimenpiteet. Näistä julkisen talouden tasapainon kannalta merkittävimpiä ovat eläkeuudistus, kuntatalouden ohjausjärjestelmä sekä sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämistavan uudistus.

Eläkeuudistuksen osalta tarkoituksena on arvioida, miten työmarkkinajärjestöjen ja hallituksen parhaillaan neuvottelema uudistus todennäköisesti tulee vaikuttamaan työllisyyteen ja julkisen talouden pitkän aikavälin kestävyysvaajaan. Tarkoitusta varten arviointineuvosto teettää uudistuksen vaikutuksia koskevan raportin. Jo tässä vaiheessa neuvosto toteaa, että keskimääräisen eläkkeelle siirtymisiän nousu työmarkkinajärjestöjen tavoitteen mukaisesti ei automaattisesti riitä saavuttamaan uudistukselle asetettuja tavoitteita kestävyysvaajaan pienentämiseksi. Vaikutus kestävyysvaajaan riippuu oleellisesti siitä, missä ryhmissä työllisyys kasvaa ja miten eläkkeet työurien pidetessä muuttuvat.

Myös kuntatalouden makro-ohjausta tulee koskemaan erillinen raportti, jossa arvioidaan järjestelmän toimivuutta. Lisäksi tässä raportissa on tarkoitus arvioida hallituksen budjettivalmistelun yhteydessä kehittämän sosiaali- ja terveyspalvelujen kustannuskehysten toimivuutta.

VTV ottaa raportissaan kantaa myös vuoden 2014 kehysriihen päätöksiin, jotka koskevat vuoden 2015 budjettia. Kehysriihen aikaisten ennusteiden mukaan Suomi poikkeaa vakaus- ja kasvusopimuksen alijäämätavoitteesta vuonna 2014, mutta poikkeama ei ole merkittävä. Kevään ennusteen mukaan Suomi saavuttaa alijäämätavoitteen selvästi vuonna 2015. Heikentyneen suhdannetilanteen sekä syksyn budjettiriihessä päätettyjen menolisäysten ja veronalennusten vuoksi keskipitkän aikavälin tavoite saattaa kuitenkin rikkoutua vuonna 2014, kuten hallitus budjettiehdotuksessaan varoittaa.

Joka tapauksessa on ilmeistä, että vuoden 2015 budjetti kiristää finanssipolitiikkaa myös syksyn budjettineuvotteluissa tehtyjen päätösten jälkeen. Budjettiesityksen mukaan veronkevennysten ja menolisäysten vaikutus verrattuna vuoden 2014 tasoon on noin 2,3 Mrd euroa. Tarkempia arvioita syksyn budjettipäätösten vaikutuksesta rakenteelliseen alijäämään voidaan tehdä kun valtiovarainministeriö julkaisee julkista taloutta koskevan ennusteensa 15.9.